

ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВО
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
ФІЛІЯ «ЛІСОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЦЕНТР»
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор виконавчий
Ігор ЛІЦУР
«16» 07 2026р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
професійного навчання (підвищення кваліфікації)
старшого майстра лісу (майстра лісу)

Термін навчання – 45 годин/1,5 ЄКТС
Форма навчання – очна або дистанційна,
з або без відриву від виробництва.

Розробники:
Віталій РОМАНЕНКО – начальник
відділу навчання та розвитку
персоналу філії «Лісовий
навчальний центр» ДП «Ліси
України», PhD
Микола САВУЩИК – викладач
філії «Лісовий навчальний центр»
ДП «Ліси України», к. с.-г. н.

СХВАЛЕНО на засіданні науково-методичної ради
філії «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»
протокол № 1 від «14» січня 2026 р.

Боярка – 2026

Рецензенти:

Василишин Р. Д. – професор кафедри таксації лісу та лісового менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України, *доктор сільськогосподарських наук, професор;*

Ковалевський С. Б. – професор кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції Національного університету біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України, *доктор сільськогосподарських наук.*

РЕЦЕНЗІЯ

на Освітню програму професійного навчання (підвищення кваліфікації)
старших майстрів лісу (майстрів лісу)
розроблену філією «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»

Подана освітня програма професійного навчання (підвищення кваліфікації) старших майстрів лісу (майстрів лісу) розроблена з урахуванням професійних потреб спеціалістів лісового господарства, старших майстрів і майстрів лісу, які здійснюють організацію та контроль виконання лісогосподарських, лісокультурних і природоохоронних заходів.

Зміст освітньої програми орієнтований на вдосконалення фахових компетентностей, необхідних для ефективного управління виробничими процесами на рівні ділянки та забезпечення належного стану охорони й відтворення лісів.

У освітній програмі чітко окреслено мету, завдання та очікувані результати навчання. Тематика охоплює правові засади діяльності галузі, питання охорони і захисту лісів, боротьбу з лісопорушеннями, організацію електронного обліку деревини, сучасні технології лісового насінництва та розсадництва, впровадження принципів сталого й наближеного до природи лісівництва, а також вимоги охорони праці та пожежної безпеки.

Структура освітньої програми (5 модулів, 17 тем) є логічною та послідовною. Поєднання дистанційного навчання з практичною підготовкою забезпечує доступність і результативність освітнього процесу без тривалого відриву від виробництва. Передбачені форми підсумкового контролю дозволяють перевірити рівень сформованості професійних умінь і навичок слухачів.

Зміст освітньої програми професійного навчання (підвищення кваліфікації) старших майстрів лісу (майстрів лісу) свідчить про відповідність освітньої програми сучасним вимогам до підвищення кваліфікації працівників лісової галузі та її орієнтацію на реальні потреби практичної діяльності.

Висновок: освітня програма відповідає встановленим освітньо-професійним вимогам, є доцільною та рекомендованою до реалізації.

*Рецензент професор кафедри таксації лісу та лісового менеджменту
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктор сільськогосподарських наук, професор Роман ВАСИЛИЩИН*

12.01.2026

(дата)

РЕЦЕНЗІЯ

на **Освітню програму професійного навчання (підвищення кваліфікації) старших майстрів лісу (майстрів лісу)** розроблену філією «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»

Освітня програма підвищення кваліфікації спрямована на професійний розвиток фахівців лісової галузі, діяльність яких пов'язана з організацією та безпосереднім виконанням комплексу лісокультурних, протипожежних, лісоохоронних і виробничих заходів. Програма враховує специфіку функціональних обов'язків майстрів лісу, що забезпечує її практичну спрямованість і прикладний характер.

Мету та завдання програми сформульовано змістовно й логічно. Вони передбачають оновлення та поглиблення знань у сфері лісового, земельного, антикорупційного й природоохоронного законодавства, удосконалення компетентностей щодо організації лісогосподарських процесів, відтворення лісів, охорони та захисту лісових насаджень, застосування сучасних технологій механізації та управління виробництвом. Такий комплексний підхід відповідає сучасним вимогам до підготовки працівників лісової галузі.

Зміст освітньої програми відзначається системністю та збалансованістю. Навчальний матеріал структуровано у 5 модулів і 17 тем, що забезпечує послідовність опрацювання теоретичних і практичних аспектів професійної діяльності. Визначені результати навчання у вигляді переліку знань і вмінь конкретизують професійні компетентності слухачів, зокрема у питаннях протидії лісопорушенням, здійснення нагляду за санітарним станом лісів, використання електронного обліку деревини, організації лісового насінництва та розсадництва, впровадження принципів наближеного до природи лісівництва, а також забезпечення вимог охорони праці й пожежної безпеки.

Позитивним є поєднання дистанційної теоретичної підготовки з практичними заняттями, що дозволяє ефективно поєднувати навчання з виробничою діяльністю та закріплювати здобуті знання в реальних умовах. Передбачені форми контролю сприяють об'єктивному оцінюванню рівня підготовки слухачів. Обсяг навчального навантаження (45 академічних годин / 1,5 кредити ЄКТС) є достатнім для досягнення поставлених результатів.

Загалом освітня програма підвищення кваліфікації старших майстрів лісу (майстрів лісу) відповідає потребам лісогосподарської практики, чинній нормативній базі та сучасним тенденціям розвитку галузі, сприяє підвищенню професійної відповідальності й компетентності працівників.

Висновок: освітня програма є актуальною, методично обґрунтованою та практично значущою і може бути рекомендована до впровадження в систему підвищення кваліфікації працівників лісового господарства.

Рецензент професор кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктор сільськогосподарських наук, професор Сергій КОВАЛЕВСЬКИЙ

12.01.2026р.
(дата)

(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

До освітньої програми підвищення кваліфікації старших майстрів (лісу майстрів лісу)

Освітня програма та навчальний план освітньої програми розраховані на підвищення кваліфікації спеціалістів лісового господарства, старших майстрів лісу та майстрів лісу, які безпосередньо беруть участь та здійснюють керівництво працівниками на лісокультурних, протипожежних та під час виконання інших лісогосподарських робіт. Приймають участь та керують роботами при вирощуванні лісового садивного матеріалу та заготівлі лісового насіння на закріпленій за ним ділянці; стежать за санітарним станом лісу щодо поширення шкідників та хвороб лісу; беруть участь у відведенні й таксації лісосік, оглядають місця проведення рубок, заготівлі лісоматеріалів, контролюють процеси використання інших ресурсів лісу виконують інші завдання, передбачені Положенням про державну лісову охорону.

Метою освітньої програми є: поглиблення та оновлення знань слухачів з лісового, земельного, антикорупційного та природоохоронного законодавства; методичних, нормативних та інших матеріалів, що стосуються виробничо-господарської діяльності ділянки; технології і засоби механізації робіт у лісовому господарстві; вивчення нових підходів щодо проведення заготівлі лісоматеріалів, відтворення лісів, охорони і захисту лісу; сучасного досвіду управління виробництвом; організації виробництва, праці й управління; основи трудового законодавства.

Завдання освітньої програми – вивчення, вдосконалення та набуття необхідних знань, навичок, компетентностей які необхідні для професійного виконання своїх посадових обов'язків відповідно до завдань та повноважень покладених діючими нормативно-правовими актами які стосуються ведення лісового господарства, охорони та захисту лісів, відтворення лісів.

Освітня програма складається з 5 модулів та 17 тем. Заняття проводяться у відповідності до кваліфікаційного рівня слухачів. Методика навчання базується на вивченні основних законодавчих актів у сфері лісового та мисливського господарства, прогресивних технологій відтворення лісів та проведення лісозаготівельних робіт, теоретичних і практичних засад наближеного до природи лісівництва, охорони праці, пожежної безпеки.

У результаті проходження освітньої програми слухач повинен знати:

- нормативно-правові акти, що регулюють порядок організації охорони лісів від лісопорушень, охорони і захисту лісів від шкідників, хвороб та охорони і захисту лісів від пожеж;
- основи лісового та антикорупційного законодавства;
- порядок використання системи електронного обліку деревини в Україні;
- методи обміру та обліку круглих лісових матеріалів;
- порядок використання лісових ресурсів, що віднесені до природозаповідного фонду України;
- особливості сучасних технологій лісового насінництва та

розсадництва;

- основні вимоги до впровадження наближеного до природи лісівництва в Україні;
- сучасні підходи до відтворення лісів в Україні на основі досвіду провідних країн;
- вимоги безпеки під час проведення основних лісогосподарських заходів.

Уміти:

- оформлювати протоколи про лісопорушення;
- проводити комплекс заходів щодо нагляду, попередження та боротьби з хворобами та шкідниками лісових масивів;
- управляти виробничими процесам на рівні ділянки;
- проводити обмір та облік круглих лісоматеріалів;
- впроваджувати основні вимоги наближеного до природи лісівництва в підпорядкованих лісових масивах;
- використовувати сучасні підходи до відтворення лісів;
- приймати участь в рейдах по боротьбі з лісопорушеннями;
- контролювати дотримання вимог безпеки під час проведення лісогосподарських заходів;
- проводити заходи щодо охорони лісів від пожеж;
- дотримуватись вимог безпеки під час гасіння лісових пожеж.

Термін навчання – 45 академічних годин / 1,5 кредитів ЄКТС, з них 35 годин розраховано на теоретичну підготовку в он-лайн форматі без відриву від виробництва (частина тем передбачена до самостійного опрацювання слухачами відповідно до списку літератури), 8 годин практичній підготовці¹ з відривом від виробництва. Контроль знань розраховано на 2 години. Розподіл модулів та тем має орієнтовний характер, послідовність і кількість годин за модулями та темами може змінюватись в межах визначеного часу передбаченого освітньою програмою.

Форма навчання – очна або дистанційна, з або без відриву від виробництва.

Навчання за програмою завершується підсумковим контролем знань (тести, співбесіди, виконання практичних завдань тощо). Після успішного проходження контролю знань філія «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України» видає слухачу сертифікат встановленого зразка.

---

¹ За умови закінчення воєнного стану та виконання заходів безпеки слухачами під час практичних занять. До закінчення воєнного стану, заняття проводяться в он-лайн форматі.

КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА старшого майстра лісу (майстра лісу)

Завдання та обов'язки. Здійснює керівництво працівниками на лісокультурних, лісозахисних, протипожежних та інших лісогосподарських роботах, вирощуванні лісового садивного матеріалу та заготівлі лісового насіння на закріпленій за ним ділянці. Забезпечує виконання у встановлені строки завдань з обсягів робіт на рубках формування та оздоровлення лісів (догляду, санітарні, лісовідновні, переформування, пов'язані з реконструкцією, ландшафтні). Здійснює контроль за дотриманням вимог щодо лісокористування, охорони та захисту лісу на закріплених лісогосподарських ділянках. Перевіряє додержання лісозаготівельниками та іншими лісокористувачами правил пожежної безпеки в лісах, правил проведення рубок лісу, та інших видів користування лісовими ресурсами. Вживає заходи щодо усунення виявлених порушень, профілактики та ліквідації лісових пожеж з одночасним повідомленням про це лісничого. Стежить за санітарним станом щодо появи і поширення шкідників і хвороб лісу. Бере участь у відведенні й таксації лісосік, оглядає місця рубань, заготівлі лісоматеріалів. Веде облік обсягу та якості виконаних робіт. Проводить виробничий інструктаж робітників, вживає заходів для забезпечення виконання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії, технічної експлуатації машин, механізмів, знарядь.

Повинен знати:

- основи лісового та природоохоронного законодавства;
- організаційно-розпорядчі документи, методичні, нормативні та інші керівні матеріали, що стосуються виробничо-господарської діяльності ділянки;
- технологію і засоби механізації робіт у лісовому господарстві; місце розташування всіх протипожежних споруд, водойм і пунктів зв'язку;
- правила зберігання, носіння і застосування спеціальних засобів та зброї в порядку, встановленому законодавством;
- досягнення науки і техніки в галузі лісового господарства, охорони і захисту лісу;
- сучасний досвід управління виробництвом;
- основи трудового законодавства.

Кваліфікаційні вимоги.

Старший майстер лісу: повна або базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (спеціальності) – бакалавр або магістр. Стаж роботи за посадою майстер лісу – не менше 2 років.

Майстер лісу: повна або базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (спеціальності) – бакалавр або магістр. Стаж роботи за фахом – не менше 2 років.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

підвищення кваліфікації старшого майстра лісу (майстра лісу)

Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр, магістр

Кількість годин/кредитів ЄКТС – 45 / 1,5 ЄКТС

Форма підсумкового контролю – підсумкове тестування

№ п/п	Найменування модулів та тем	Всього годин	у т. ч.		
			лекції	ПЗ	СРС
1	2	3	4	5	6
Загальна складова					
1	Модуль 1. Управління лісами на засадах сталого розвитку.	2	2		
1.1	Ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку. Геоінформаційна система управління лісовими ресурсами України.	2	2		
2	Модуль 2 Основи правознавства	4	4		
2.1	Адміністративна та кримінальна відповідальність за лісопорушення, повноваження державної лісової охорони.	2	2		
2.2	Антикорупційне законодавство України	1	1		
2.3	Законодавство у сфері охорони праці. Навчання та інструктажі з охорони праці	1	1		
Функціональна складова					
3	Модуль 3 Управління виробництвом	2	1		1
3.1	Інструменти та складові системи електронного обліку деревини. Вимоги до користування функціональними доповненнями «Фотофіксація»	2	1		1
Галузева складова					
4	Модуль 4. Організація ведення лісового та мисливського господарства	26	14	8*	4
4.1	Класифікація матеріалів круглих. Методи обміру та обліку лісоматеріалів. Вади деревини.	3	2		1
4.2	Сучасні технології лісового насінництва та вирощування садивного матеріалу. <i>Ознайомлення з досвідом проведення лісівничих заходів і рубок в надлісництвах.*</i>	2		2*	
4.3	Впровадження наближеного до природи лісівництва (НПЛ) в Україні. Основні принципи проведення рубок переформування на основі (НПЛ). Відбір дерев у рубку. Картка рубки переформування.	5	4		1
4.4	Організація та технології проведення рубок головного користування, рубок формування та оздоровлення лісів. <i>Ознайомлення з досвідом проведення лісівничих заходів і рубок в надлісництвах.*</i>	2		2*	
4.5	Сучасний стан, проблеми, головні завдання та шляхи вдосконалення відтворення лісів України. <i>Ознайомлення з досвідом відтворення лісів, сучасними технологіями лісового насінництва і вирощування садивного матеріалу в надлісництвах.*</i>	4		4*	

1	2	3	4	5	6
4.6	Основні види шкідників та хвороб лісу. Сучасні підходи до проведення профілактичних заходів. Способи і засоби боротьби з шкідниками і хворобами.	4	3		1
4.7	Заходи з поліпшення санітарного стану лісів. Призначення санітарних рубок з урахуванням категорії стану дерев.	1	1		
4.8	Особливості використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України	2	1		1
4.9	Визначення та врахування ризиків від біонебезпек під час роботи в лісі.	3	3		
5	Модуль 5 Охорона праці та пожежна безпека	9	8		1
5.1	Вимоги безпеки при виконанні лісосічних та лісокультурних робіт.	4	4		
5.2	Карта технологічного процесу, вимоги до складання	2	2		
5.3	Організація охорони лісів від пожеж. Нормативно-правові основи. Вимоги безпеки при гасінні лісових пожеж.	3	2		1
6	Контроль знань	2			2
6.1	Підсумкове тестування	2			2
	Всього за програмою	45	29	8*	8

* За умови закінчення воєнного стану та виконання заходів безпеки слухачами під час практичних занять. До закінчення воєнного стану, заняття проводяться в он-лайн форматі.

ПРОГРАМА КУРСУ

Загальна складова

Модуль 1 Управління лісами на засадах сталого розвитку.

Тема 1.1 Ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку. Геоінформаційна система управління лісовими ресурсами України

Основи ГІС, застосування у лісовому господарстві, аналіз і використання просторових даних. Методи оцінки лісових ресурсів. ГІС для управління лісовими ресурсами. Використання сучасних геоінформаційних технологій для національної інвентаризації лісів.

Модуль 2 Основи правознавства

Тема 2.1 Адміністративна та кримінальна відповідальність за лісопорушення, повноваження державної лісової охорони. Законодавчі акти, що регулюють земельні та лісові відносини. Основні положення Земельного та Лісового кодексів України. Нормативно-правова база щодо адміністративної та кримінальної відповідальності за лісопорушення. Повноваження державної лісової охорони. Відповідальність за порушення вимог лісового та земельного законодавства України.

Тема 2.2 Антикорупційне законодавство України

Права та обов'язки, керівника, посадових осіб усіх рівнів, працівників. Заборонені корупційні практики. Відповідальне лідерство, ділова репутація та добросовісність. Норми професійної етики. Правовий статус Уповноваженого.

Тема 2.3 Законодавство у сфері охорони праці. Навчання та інструктажі з питань охорони праці.

Основні положення Закону України "Про охорону праці". Основні законодавчі акти з охорони праці. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Відшкодування працівникам збитків, завданих нещасними випадками та профзахворюваннями. Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, за створення перешкоди діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок. Формування ризикоорієнтованого мислення в працівників. Посадові інструкції, установлення обов'язків, прав і відповідальності посадових осіб і спеціалістів за додержанням вимог з охорони праці. Виконання працівниками своїх обов'язків, правил, норм та інструкцій з охорони праці.

Функціональна складова

Модуль 3. Управління виробництвом

Тема 3.1. Інструменти та складові системи електронного обліку деревини. Вимоги до користування функціональними доповненнями «Фотофіксація»

Законодавчі підстави єдиної державної системи електронного обліку деревини в Україні. Основні критерії системи. Переміщення, перевезення та

реалізація лісопродукції. Інструкція з ведення електронного обліку деревини. Фотофіксація деревини, вимоги до користування.

Галузева складова

Модуль 4. Організація ведення лісового та мисливського господарства

Тема 4.1 Класифікація матеріалів круглих. Методи обміру та обліку лісоматеріалів. Вади деревини.

Законодавча база. Загальні засади стандартизації. Характеристичні ознаки деревини та способи їх вимірювання і обліку. Класифікація та облік лісоматеріалів круглих. Методи обліку лісоматеріалів. Встановлення якості лісоматеріалів, в тому числі деревини дров'яної. Ланцюжок постачання деревини та його роль на ринку лісопродукції.

Тема 4.2 Сучасні технології лісового насінництва та вирощування садивного матеріалу.

Насіння посівного призначення та лісовий садивний матеріал: заготівля, переробка, перевірка посівних якостей, зберігання та використання. Сучасні технології вирощування лісового садивного матеріалу. Об'єкти ПЛНБ та їх використання.

Тема 4.3 Впровадження наближеного до природи лісівництва (НПЛ) в Україні. Основні принципи проведення рубок переформування на основі (НПЛ). Відбір дерев у рубку. Картка рубки переформування.

Наближене до природи лісівництво: теоретичні і практичні засади. Законодавчі документи впровадження НПЛ. Принципи, методи і способи НПЛ. Основні принципи проведення рубок переформування лісових насаджень на засадах НПЛ. Лісовпорядкування лісів на засадах наближеного до природи лісівництва. Рубки переформування в похідних насадженнях.

Тема 4.4 Організація та технології проведення рубок головного користування, рубок формування та оздоровлення лісів. Перспективні технології та устаткування

Способи рубок головного користування. Вимоги до лісівничої і економічної ефективності рубок. Види і характеристики рубок формування та оздоровлення лісів. Лісівниче, економічне і екологічне значення цих рубок, порядок їх планування, організація і технологія проведення.

Тема 4.5 Сучасний стан, проблеми, головні завдання та шляхи вдосконалення відтворення лісів України

Головні цілі, основні об'єкти та загальні положення концепції відтворення лісів на еколого-лісівничих засадах. Основні вимоги до методів і способів адаптаційного підходу до відтворення лісів. Зонування території України за потенційною успішністю природного насінневого поновлення лісотвірних порід. Еколого-лісівнича класифікація ділянок та алгоритм заліснення окремих категорій площ лісовідтворювального фонду. Вимоги до проведення головних рубок та підготовки зрубів до заліснення. Заходи сприяння появі природного поновлення: види, умови застосування, особливості проведення та їх ефективність. Основні принципи створення і вирощування лісових культур. Вимоги до початкової гущини та розміщення садивних місць у лісових

культурах.

Тема 4.6 Основні види шкідників та хвороб лісу. Сучасні підходи до проведення профілактичних заходів. Способи і засоби боротьби з шкідниками і хворобами.

Збудники хвороб насіння, садивного матеріалу, лісових культур: виявлення, нагляд, профілактика та заходи боротьби з ними. Небезпечні шкідливі види комах лісових розсадників і лісових культур та заходи з регулювання чисельності їх популяцій.

Тема 4.7 Заходи з поліпшення санітарного стану лісів. Призначення санітарних рубок з урахуванням категорії стану дерев.

Санітарні правила в лісах України. Види, обсяги, строки, місце та особливості здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Погодження переліку заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Санітарні вимоги до проведення рубок та використання лісових ресурсів. Профілактика виникнення та поширення осередків шкідників і хвороб лісу та боротьба з ними.

Тема 4.8 Особливості використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України

Правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Правові засади функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Дозвіл на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення. Ліміти на використання природних ресурсів.

Види рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів ПЗФ. Обов'язки суб'єктів рекреаційної діяльності в межах територій та об'єктів ПЗФ.

Тема 4.9 Визначення та врахування ризиків від біонебезпек під час роботи в лісі.

Вимоги безпеки працівників на робочому місці. Біонебезпек під час роботи в лісі. Основні групи біологічних ризиків. Джерела поширення та системи контролю інфекцій тварин. Управління ризиками в сфері біонебезпек. Організація безпечного проведення робіт з врахуванням біонебезпек.

Модуль 5 Охорона праці та пожежна безпека

Тема 5.1 Вимоги безпеки при виконанні лісосічних та лісокультурних робіт. Карта технологічного процесу, вимоги до складання

Вимоги щодо безпечного виконання лісокультурних робіт. Вимоги щодо безпечного виконання лісосічних робіт. Виконання лісосічних операцій у гірських умовах з дотриманням вимог безпеки.

Тема 5.2 Карта технологічного процесу, вимоги до складання

Вимоги безпеки під час виконання вантажно-розвантажувальних робіт, технологічного процесу розроблення лісосіки, технологічного процесу на лісокультурні роботи, технологічного процесу трелювання деревини.

Тема 5.3 Організація охорони лісів від пожеж. Нормативно-правові основи. Вимоги безпеки при гасінні лісових пожеж.

Нормативно-правові акти (НПА) щодо організації охорони лісів від пожеж. Базова термінологія. Структура лісопожежних формувань. Природна пожежна небезпека лісу. Гасіння пожеж (стадії гасіння, стратегія, тактика та методи гасіння). Небезпеки пов'язані із забрудненням лісів вибухонебезпечними предметами. Вимоги безпеки під час гасіння лісових пожеж.

Література

1. Бондар А.О. Формування лісових насаджень у дібровах Поділля: навч. посіб. Київ: Урожай, 2006. 336 с.
2. Гордієнко М.І., Гордієнко Н.М. Лісівничі властивості деревних рослин. Київ, 2005. 816 с.
1. Державна стратегія управління лісами України до 2035 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 №1777-р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80> (дата звернення: 02.01.2026).
2. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 №2694-ХІІ. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 02.01.2026).
3. Завада М.М. Лісова ентомологія: підручник. Київ: Видавничий дім Вінченко, 2017. 377 с.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 №2768-ІІІ. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 02.01.2026).
4. Інструкція з оформлення органами Державного комітету лісового господарства України матеріалів про адміністративні правопорушення: наказ Держкомлісгоспу України від 31.08.2010 №262.
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 №322-VІІІ. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 02.01.2026).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 №8073-Х. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 02.01.2026).
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-ІІІ. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 02.01.2026).
5. Зібцев С.В., Яворовський П.П., Сендонін В.В. та ін. Лісова пірологія: підручник. Київ: Наукова столиця, 2020. 423 с.
7. Верховна Рада України. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 №3852-ХІІ. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> (дата звернення: 02.01.2026).
6. Держспоживстандарт України. Лісоматеріали круглі листяні. Класифікація за якістю. Частина 1. Дуб і бук. Лісоматеріали круглі хвойні. Частина 1. Сосна (EN 1316-1:1997, ІДТ): ДСТУ EN 1316-1:2019. Київ, 2019. 26 с.
7. Білоус А.М., Кашпор С.М., Миронюк В.В., Свинчук В.О., Леснік О.М. Лісотаксаційний довідник. Дніпро: Ліра, 2020. 364 с.
8. Мазепа В.Г., Турко В.М., Сірук Ю.В., Курбет Т.В. Регіональне та соціальне лісівництво: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2023. 137 с.
9. Мешкова В.Л. Методичні вказівки з нагляду, обліку та прогнозування поширення шкідників і хвороб лісу для рівнинної частини України. Харків, 2019. 88 с.

10. Чернявський М.В., Каплунов І.М., Пашко Ю.О. Наближене до природи лісівництво в Українських Карпатах: навч. посіб. Львів: Піраміда, 2006. 88 с.
11. Маурер В.М. та ін. Підвищення продуктивності лісів лісокультурними методами: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2010. 124 с.
12. Чернявський М.В. та ін. Порадник Карпатського лісівника. Івано-Франківськ, 2008. 368 с.
8. Кабінет Міністрів України. Правила поліпшення якісного складу лісів: постанова від 12.05.2007 №724. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-%D0%BF> (дата звернення: 02.01.2026).
13. Мешкова В.Л. Рекомендації щодо обстеження соснових культур на заселеність шкідливими комахами. Харків: УкрНДІЛГА, 2008. 9 с.
9. Кабінет Міністрів України. Санітарні правила в лісах України: постанова від 27.07.1995 №555. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF> (дата звернення: 02.01.2026).
14. Свириденко В.Є. та ін. Лісівництво: підручник. Київ: Арістей, 2006. 544 с.
15. Сторчоус О. Адміністративна відповідальність за лісопорушення: практика застосування державною лісовою охороною України. Київ, 2011. 347 с.
16. Сторчоус О. Кримінальна відповідальність за самовільні порубки лісу: навч. посіб. Київ, 2012. 116 с.
17. Типи лісових культур за лісорослинними зонами Полісся та Лісостепу, Степу, Карпат, Криму. Київ, 2010. 63 с.
10. Держнаглядохоронпраці України. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та перелік робіт з підвищеною небезпекою: наказ від 26.01.2005 №15. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05> (дата звернення: 02.01.2026).
18. Мешкова В.Л., Висоцька Н.Ю., Орлов О.О., Бородавка В.О., Жежкун А.М., Усцький І.М. Тимчасові рекомендації щодо проведення першочергових заходів у соснових лісах, пошкоджених короїдами. Харків, 2017. 8 с.
19. Циліорик А.В., Шевченко С.В. Лісова фітопатологія. Київ: КВІЦ, 2008. 464 с.
20. Чернявський М.В., Коржов В.Л., Угрин А.І. та ін. Настанови з проведення робіт по переформуванню одновікових однопородних деревостанів. Ужгород, 2004. 26 с.

Директор філії

Сергій ІРКЛІЄНКО